UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

XXV. De Canonica portione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

ſuetudo patiatur, ubicunq; voluerit, illum ſepelire: quòd ſi conſuetudo id non habeat *a*, cum ſuis majoribus, vel in parochiali Eccleſia tumulandus erit. Secundo verò caſu, cùm pubertatem attigit, liberè abſq; patris aſſenſu ſibi ſepulturam eligere poterit, quanquam pro anima ſua præter patris aſſenſum aliquid judicare non poſſit, niſi *b* caſtrenſe, vel quaſi caſtrenſe peculium habuerit.

Religioſi non poſſunt ſibi ſepulturam eligere. h.d.

IMpuberi ſimiles religioſi habentur: hi enim, cùm propriæ voluntatis libertatem *c* non habeant, eligere ſibi ſepulturam nequeunt, ſed apud propria monaſteria tumulandi ſunt: niſi adeò fortè ſint remoti, quòd ad ea, cùm moriuntur commodè exportari nequeunt.

Non poteſt quis etiam jurejurando à ſe ipſo abdicare liberam eligendæ ſepulturæ poteſtatem. h.d.

ALias autem ſepulturæ uſq; adeò libera eſſe debet electio, ut Bonifaciana *d* conſtitutione cautum ſit, ne qui ad vovendum, jurandum, vel fide interpoſita, vel alias promittendum aliquos inducant, ut apud eorum Eccleſias ſepulturam eligant, vel jam electam ulteriùs non immutent, & ſecus factum omninò infringit.

Mortuus ruri, qui ſepulturam non elegit, ſi ſine periculo poſſit exportari, vel in parochiali Eccleſia, vel in majorum ſepultura debet ſepeliri. h.d.

ILlud *e* tamen in dubium venire poteſt, ſi quem, dum animi, vel agri colendi cauſa ruſticatur, ruri inopino forſitan interitu, nec electa ſepultura contingat occumbere, an in Eccleſia ruri conſtituta, an potiùs in alia ſepeliri debeat? & reſponſum eſt, ſi abſque periculo defunctus inde valeat exportari, non in Eccleſia ruri poſita, ſed in ſua parochiali, vel in qua majorum ipſius ab antiquo ſepultura extitit, ſepeliendum fore.

Quibus non communicamus vivis, nec mortuis communicamus. hoc dicit.

NOn tamen omnes, qui fato functi fuerint, Eccleſiaſticæ tradendi ſunt ſepulturæ: quibus *f* enim non communicamus vivis, nec defunctis communicare debemus. Unde carebunt Eccleſiaſtica ſepultura, qui priùs erant ab Eccleſiaſtica unitate præciſi. Igitur nec Paganus, nec Iudæus, nec hæreticus, nec qui uſuras exercuit, nec qui ſibi mortem conſciverunt, aut qui perſonis Eccleſiaſticis violentas manus injecerunt. nec homicidæ, nec incendiarii, aut Eccleſiarum violatores, nec inceſtuoſi, nec blaſphemi, nec ullus qui pro manifeſtis condemnatus eſt exceſſibus, Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradi poterit.

Tumulati contra canones, ſunt exhumandi ſi illorum corpora poſſint diſcerni à corporibus fidelium. h. d.

ETſi contigerit aliquando horum corpora in cœmeterio Eccleſiaſtico tumulari *g*, ſi ab aliorum corporibus diſcerni poterunt, exhumari debent, & ab Eccleſiaſtica ſepultura procul jactari. Quòd ſi diſcerni non poterunt, cum excommunicatorum oſſibus corpora fidelium extumulanda non erunt, cùm licet non obſit juſtis ſepultura nulla, vel vilis, celebris tamen vel ſpecioſa non proſit improbis.

Qui contemptis clavibus non humandos in locis ſacris humaverit, excommunicationem incurrit, à qua non eſt abſolvendus antè quàm arbitrio Epiſcopi ſatisfecerit. h. d.

SI quis autem *h* contemptis Eccleſiæ clavibus hujuſmodi perſonas, aut interdicti tempore quoſlibet, in Eccleſiis vel cœmeteriis ſepelire auſus fuerit, ipſo facto, excommunicationis ſententiam incurrit: à qua, niſi priùs ad arbitrium diœceſani Epiſcopi eis, quibus injuria irrogata fuerit, ſatisfactionem competentem exhibuerit, abſolvi non poterit, nec ullum circa præmiſſa contrà facientibus privilegium ſuffragabitur.

a *Ca. pen. eo. tit. in 6.* b *D. c. pen. in fi. in 6.* c *C. fi. eod. tit. in 6.* d *C. 1. in prin. eo. tit. in 6.* e *C. is qui. in prin. eod. tit. in 6.* f *C. ſacris. in prin. extr. eo. tit.* g *C. ſacris eſt. ext. eod. titul.* h *Clem. 2. eod. tit.*

Reconciliati, licet alioqui Eccleſiaſtica ſepultura non eſſent tradendi poſt reconciliationem tradi poterunt. h.d.

SEd hæc de illis intelligenda ſunt, qui impœnitentes deceſſerint, nec in articulo ſaltem mortis Eccleſiæ reconciliati fuerint. Nam *a* ſi, cùm forſitan in extremis agerent, legitimè abſoluti fuerint, Cœmeterium his & alia Eccleſiaſtica ſuffragia denegari non debent: hæredes tamen & propinqui, ad quos ipſorum bona pervenerint, ut pro eiſdem ſatisfaciant, ſi caſus exigat, Eccleſiaſtica ſunt cenſura compellendi.

Cadavera punitorum pœnitentium ſunt tradenda ſepulturæ Eccleſiaſticæ. h.d.

EX his apparet, eorum cadavera, qui poſt confeſſionem Deo peractam, pro ſceleribus ſuis in patibulis ſuſpenduntur *b*, ad Eccleſiam eſſe deferenda, & oblationes pro eis offerendas. Cùm enim pro peccatis ſuis pœnam extremam ſolverint, & dignè pœnituerint, non judicat Deus bis idipſum.

Deprehenſi in ſcelere & vulnerati, ſi confeſſi ex vulneribus mortui fuerint, item improviſo caſu oppreſſi, non privantur Eccleſiaſtica ſepultura. h. d.

QVin etiam *c* ſi, dum in ſcelere comprehenduntur, vulnerati fuerint, & ſacerdoti poſtmodum confeſſi ex vulneribus acceptis deceſſerint, communio minimè denegabitur: quanquam ſi, dum ſeipſos defendunt, interfecti fuerint, aliud ſit ſtatuendum. Is autem, quem caſus improviſus opprimit *d*, ſi nihil aliud obſiſtit, Eccleſiaſtica ſepultura non arcebitur.

Pro ſepultura non poſſunt clerici aliquid exigere, nec conſuetudo in contrarium valet, poſſunt tamen ſponte oblatum accipere.

ILlud etiam atque etiam admonendi ſumus, ſacris Canonibus penitùs interdici *e*, ne quis terram pro ſepulchro vendere, aut pro hominibus ſepeliendis quoquo modo munera *f* exigere audeat, niſi fortè ſepeliendus Eccleſiæ in cujus atrio *g* ſepelitur, aliquid vivens dari juſſerit, aut poſt mortem ipſius parentes, propinqui, vel hæredes pro luminaribus, vel eleemoſyna aliquid ultro dare voluerint: quo caſu ſponte oblatum licitè recipi poterit: peti *h* verò, vel aliquid exigi, eſt omnino vetitum, ne aut venalis dicatur Eccleſia, aut clerici hominum interitu gaudere videantur, ſi ex illorum cadaveribus ſtudeant habere compendium, nec obtentu cujuſquam conſuetudinis, niſi pia & laudabilis fuerit, reatum ſuum quis excuſare poterit.

DE CANONICA PORTIONE.
TITULUS XXV.

Quid ſit Canonica portio, & quod eſt duplex, parochialis & Epiſcopalis, & quòd parochialis debetur curato de relictis factis Eccleſiæ, in qua quis poſthabita propria Eccleſia elegit ſepeliri. h.d.

CAnonica portio eſt, quæ de relictis, & proventibus Eccleſiis obvenientibus detrahitur, & prælatis debetur. Eſt autem duplex, Parochialis & Epiſcopalis. Parochialis eſt, quæ Parochiali Eccleſiæ, vel ipſius Curato, & Rectori debetur. Sciendum eſt enim, ſi quis in alia Eccleſia, quàm in ea, in qua divina audit officia, & Eccleſiaſtica ſacramenta percipit, ſepulturam ſibi elegerit (quod quibus caſibus fieri poſſit, proximè expoſuimus) ne parochialium Eccleſiarum Rectores, quibus cura incumbit animarum, debitis fraudentur ſubſidiis, conſtitutum eſſe *i*, ut Curatus de his rebus, quas defunctus pro anima ſua in ultima diſpoſitione reliquit Eccleſiæ, in qua ſepeliri elegit, quartam

a *C. fin. ext. eod. tit.* b *Canon. quæſitum eſt. 13. q. 2.* c *Can. fures. Clem. pen. 13. q. 2.* d *C. ex parte parentum. ext. eod. tit.* e *C. pen. extr. eod.* f *Can. quæſta eſt. §. unde. 13. q. 2.* g *Can. præcipiendum. d. 13. q. 2.* h *d. can. quæſta. §. peti.* i *Cap. ſuper. & c. ſeq. ext. de ſepult.*

partem

partem percipiat, aut aliam, quam legitima conſuetudo præfixerit.

De his, quæ quis vivens & ſanus contulit alicui Eccleſiæ, Curato non debetur Canonica portio: ſecus, ſi infirmus, & ex eadem infirmitate decedens. h. d.

SEd etſi nihil quidem teſtamento quis reliquerit, ſed in ægritudine *a* conſtitutus cum bonis ſuis ad loca religioſa ſe tranſtulerit, Eccleſiæ parochiali Canonica portio debetur, ſi modò ille de eadem ægritudine deceſſerit. Quòd ſi ſanus ad ea loca ſe tranſtulerit, de his, quæ locis ipſis contulit, cogi non poterit aliquid Eccleſiæ, à qua diſceſſit, impertiri: quia liberum eſt eis tunc bona ſua non ſolùm religioſis, ſed etiam quibuſlibet privatis conferre.

Canonica portio ſolvitur Eccleſiæ, in qua quis divina percipit: & ſi duo quis habeat domicilia, dividetur inter Eccleſias duorum domiciliorum. h. d.

DVbitari tamen poteſt, ſi cujus *b* majores antiquitùs in aliqua Eccleſia ſepeliri conſueverant, ea dimiſſa alibi ſepulturam elegerit, num dimiſſæ Canonica portio debeatur, an parochiali? Et ſtatutum eſt, illi perſolvendam in qua quis audire divina, vel ſacramenta recipere debet. Quòd ſi is, qui duo habet domicilia, ſeque in utroque collocat æqualiter, in loco tertio ſepulchrum eligat, domiciliorum Eccleſiæ inter ſe Canonicam portionem divident.

Tenit, de quibus rebus parochialis non detrahatur. h. d.

SVnt *c* tamen quædam relicta, ex quibus Canonica portio detrahi non debet, utputà ſi quid pro fabrica, pro luminariis, pro anniverſario, pro equis *d*, vel armis contra infideles exercendis, vel aliàs ad perpetuum cultum divinum, vel particulari perſonæ legatur: de quibus omnibus niſi ea machinatione facta fuerint, ut parochialis Eccleſia fraudetur, hujuſmodi portio detrahenda non erit.

Minores, & Prædicatores indiſtinctè de omnibus obventionibus parochialem portionem ſolvere tenentur. h. d.

SEd iſtud *e* quidem ita demum obtinet, ſi neque in Minorum, neque Prædicatorum quis Eccleſiis ſepulturam ſibi elegerit: hoc enim caſu dictorum ordinum fratres de omnibus obventibus, tam funeralibus, quàm quibuſcunque, & quomodocunque relictis diſtinctè vel indiſtinctè, ad quoſcunq; certos, vel determinatos uſus, etiam de quibus Canonica portio dari, ſive exigi non conſuevit, vel de jure non debet, nec non de datis, vel qualitercunque donatis in morte, ſeu mortis articulo, infirmitate donantis, vel dantis, de qua deceſſerit, quomodocunque, directè vel indiſtinctè, quartam partem parochialibus ſacerdotibus, & Eccleſiarum Rectoribus integrè largiri tenentur.

Canonica Epiſcopalis eſt, quam detrahit Epiſcopus de relictis pro anima, quam teſtator prohibere non poteſt, & ubi eadem ratio, eadem debet eſſe juris diſpoſitio. h. d.

CAnonica portio Epiſcopalis eſt, quæ de relictis alicui Eccleſiæ pro anima ab Epiſcopo deducitur. Nam veluti parochialis Eccleſia pro labore, & cura, quam geſſit animarum, certam portionem detrahit de relictis alteri Eccleſiæ, in qua quis ſepulturam elegerit: ſic etiam licebit ipſi Epiſcopo *f*, niſi ſibi quadragenaria *g* obſtet præſcriptio, curæ paſtoralis intuitu, quam diœceſi ſuperintendens ſuſcipit de relictis, & pro anima cujuſlibet Eccleſiæ oblatis, Canonicam ſumere portionem: etiam ſi teſtator expreſſerit, quòd non Epiſcopi velit eſſe relictum, ſed tantùm Eccleſiæ, cùm privata teſtatoris diſpoſitio generalem Canonis conſtitutionem immutare nequeat *h*.

a C. de iis. extr. de ſepult. b C. 2. de ſepult. in 6. c C. fi. ext. de teſt. d C. in noſtra. ext. de ſepul. e Cle. 2. verùm. & per totum. tit. de ſepult. f C. requiſiſti. in prin. ext. de teſt. g C. de quarta. ext. de præſcript. h d. c. requiſiſti. ver. ſecus autem.

Eccleſiæ debetur Canonica portio de relicto Epiſcopo, quam tamen poteſt teſtator prohibere. h. d.

ITem *a* ex contrario, quemadmodum Epiſcopo ſua portio competit, ſi quid Eccleſiæ relinquatur: ita ſi quid Epiſcopo relictum fuerit, Eccleſia de illo Canonicam petere portionem poterit. Sed hoc caſu, ſi teſtator exprimat, quòd velit illud Epiſcopi tantùm eſſe, non Eccleſiæ, teſtatoris erit ſervanda diſpoſitio.

Si quid ſimpliciter Epiſcopo à conjuncto fuerit relictum, in dubio non debetur Eccleſiæ Canonica portio: ſecus ſi ab extraneo. hoc dicit.

SEd *b* in hac ſpecie multum intererit, qua legandi formula teſtator uſus fuerit. Nam ſi ſimpliciter dixerit, *Rem talem relinquo*, diſtinguendum eſt, Epiſcopi propinquus leget, an extraneus. Primo enim caſu cùm non Eccleſiæ relictum præſumatur intuitu, niſi fortè probetur, ſed perſonæ, de relicto in vita Epiſcopi Eccleſia petere nihil poterit. Contraria obtinet præſumptio & diſpoſitio, ſi ab extraneo quid Epiſcopo relictum fuerit.

Si quid conjunctim legetur Epiſcopo & Eccleſiæ, fit inter ipſos diviſio, etiam ſi teſtator hoc reliquerit Epiſcopo, illud Eccleſiæ: niſi ſtare velint teſtatoris voluntati, quod ob favorem ultimæ voluntatis conceditur. h. d.

QVòd ſi *c* conjunctim dictum fuerit, *Relinquo rem Epiſcopo & Eccleſiæ*, de ea inter ipſos Canonica diviſio facienda erit. Si verò iſtud Epiſcopo, & illud Eccleſiæ relinquatur, relicta inter Epiſcopum, & cathedralem Eccleſiam ad Canonicam diviſionem ſunt redigenda: niſi ambo teſtatoris velint eſſe diſpoſitione contenti, quam propter ultimæ voluntatis favorem obſervare eſt ſatis condecens, ubi neque fraus intervenit, nec alteruter nimium debita portione fraudatur.

Cum Eccleſiis inferioribus Epiſcopus non dividit ſibi relictum, ſed bene detrahit quartam de relictis dictis Eccleſiis. hoc dicit.

SEcùs *d* autem eſt, ſi quid legetur Epiſcopo, & capellis vel monaſteriis, aut aliis piis locis: nam hoc caſu, quod Epiſcopo legatur, ejus præcipuum eſt: cum Eccleſia cathedrali, & de illis quæ aliis locis legantur, portionem Canonicam nihilominus obtinebit. Et hæc ideò tam variè, quia non tanta inter monaſteria, aut capellas eſt communio, quanta inter Eccleſiam cathedralem & Epiſcopum, qui cathedrali ſpirituali copulatus eſt conjugio: unde & quæ acquirit Epiſcopus, non illis, ſed iſti tantùm acquirit.

Si teſtator aliquid Epiſcopo, aliquid Eccleſiis reliquit, & juſſit Epiſcopum eſſe contentum ſuo relicto, poſthabita detractione quarta, ſervanda eſt teſtatoris voluntas, niſi ſit facta in fraudem. hoc dicit.

HOc autem tunc obtinere oportet, ſi ſimpliciter Epiſcopo legatum factum fuerit: cæterùm ſi eam adjecerit conditionem teſtator, ut Epiſcopus ſuo ſit legato contentus *e*, & ipſe legatum agnovit, quia per hoc aliis renunciaſſe videtur, de cæteris portionem exigere non poterit. Sed ſi conſtiterit, quòd eadem adjecta conditione in fraudem modicum conſtituit mortuarium, ut Epiſcopus portione debita fraudetur in cæteris, quia dolus cuiquam patrocinari non debet, poterit is etiam ex aliis relictis exigere portionem à Canone conſtitutam, ſalvis tamen indulgentiis, quæ à Romano Pontifice quibuſdam regularibus ſunt conceſſæ.

Relictum ei, qui poteſt proprium poſſidere, non habenti prælationem vel adminiſtrationem, à quocunque præſumitur relictum intuitu propriæ perſonæ, non Eccleſiæ. h. d.

ILlud *f* etiam generaliter obſervandum eſt circa eum qui proprium poſſidere poteſt, prælationem, vel

a C. requiſiſti. §. ſi ab extra. de teſt. b D. ca. requiſiſti. §. ſi verò. c D. c. requiſiſti. §. quod ſi. & ſeq. extr. de teſt. d d. c. requiſiſti. §. ſecus autem. extrà de teſt. e Ca. officii & infra. extrà, de teſt. f C. requiſiſti. §. illud. extrà, de teſt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

adminiſtrationem Eccleſiæ non habentem, quòd ſi ei aliquid relinquatur ſpecialiter, non ſolùm à propinquo, verùm etiam ab extraneo, non intuitu Eccleſiæ, ſed perſonæ eſſe relictum intelligitur, niſi probatio in contrarium appareret: & idcircò de illo, nec Epiſcopus, nec Eccleſia poteſt in vita ejus ſibi aliquid vendicare.

Epiſcopalis & parochialis pars paſſu ambulant. h.d.

ITem de quibus relictis parochialis portio non detrahitur, nec Epiſcopalis detrahenda erit.

DE DECIMIS.
TITVLVS XXVI.

Ponit ſubordinationem tituli ad præcedentia & ſequentia. h.d.

EXplicito tractatu rerum, quæ ſpiritualitate quadam continentur & cenſentur, ſupereſt nunc, ut de rebus Eccleſiaſticis quidem, ſed temporalibus, illarumque adminiſtratione dicamus. Sed cùm decimæ mediam quandam inter ſpirituales res & temporales naturam obtineant, quippe quòd ipſum decimandi jus ſpirituale ſit, fructus verò ipſi decimarum temporales & profani, meritò de his quaſi in confinio quodam, tractatus habendus erit, & tam præcedentibus, quàm ſubſequentibus annectendus. Quod eò etiam congruentiùs poſſe fieri videtur, quòd & proximè de iis, quæ ſacerdotibus, & Eccleſiis parochialibus debentur, & ſimilem naturam habere videntur, loquuti fuimus, & ipſarum quoque decimarum ad parochiales Eccleſias jure communi ſpectat perceptio.

Quid ſit decima. h.d.

DEcima eſt quota bonorum mobilium pro Deo, tam divina, quàm humana conſtitutione debita *a*.

Decimarum aliæ perſonales, aliæ prædiales. h.d.

DEcimarum duæ ſunt ſpecies: perſonales, & prædiales. Perſonales ſunt, quæ ex iis proventibus deducuntur, qui ex propria cuiq; ſolertia & induſtria obveniunt, utputà de negotiatione, artificio, & militia. Prædiales ſunt quæ ex fructibus prædiorum ſolvuntur, ut de vino, tritico, & his ſimilibus, quas in ſignum univerſalis ſibi retenti dominii reddi Deus præcipere voluit.

Perſonales præbendæ debentur Eccleſiæ, in qua quis ſacramenta percipit: prædiales verò Eccleſiæ, in cujus finibus ſunt conſtituta prædia, niſi aliud inducat conſuetudo. h.d.

INter perſonales autem & prædiales decimas hoc intereſt, quod perſonales illi ſolùm parochiæ debentur, in qua quis Eccleſiaſtica ſacramenta percipit, tametſi lucrum alibi contigerit: prædiales verò, ſi ex prædiis in aliena parochia conſtitutis fructus collecti fuerint, ei debentur Eccleſiæ regulariter, in cujus territorio prædia ſunt conſtituta: quanquam ſi conſuetudo aliud introduxerit, ſervanda erit *b*.

Perſonales decimæ, quæ ſolvuntur ex rebus venditis & paratis pecunia decimata, ſolvuntur deductis impendiis: ſecus verò prædiales: & fructus non, niſi cum onere decimarum, alienari poſſunt. h.d.

ITem ſi perſonales, quæ de rebus acquiſitis, vel factis ex pecunia decimata, ſi vendantur, ſolvendæ ſint *c*, utputà ſi vendatur domus, ager, vinea, molendinum, grex, aut merces, quælibet expenſæ priùs, quas quis in rebus parandis fecerit, deduci debent, & de reſiduo, quaſi de lucro, decimæ præſtabuntur. Expenſæ verò etiam ſeminis, quæ fiunt pro percipiendis fructibus, ex illis de quibus fructus proveniunt, etiam ſi decimatæ fuerint, non deducentur: quoniam, ſalva decima, fructus efficiuntur eorum, qui ex[p]enſas ipſas faciunt: ſed nec fructus ipſi, niſi cum onere decimarum, alienari poterunt.

Non deducuntur impenſæ factæ pro inſtaurandis rebus, de quibus ſolvendæ ſunt decimæ, tam perſonales, quàm reales. h.d.

ILlud commune tamen eſt tam perſonalibus, quàm prædialibus, quòd expenſæ, quæ factæ fuerunt pro reſtaurando *a* detrimento rerum, ex quibus decimæ perſolvuntur, ut ſi pars aliqua moriatur armenti, vinea fit deterior, mercis depereat portio, de proventib. decimandis minimè deduci debent. Cujus rei illa eſt ratio, quod penes dominum res inſtauratæ remanent.

Cenſus & tributa de fructibus, de quibus decimæ ſolvendæ ſunt, non debent deduci. h. d.

SEd *b* nec cenſus, nec tributa de fructibus, de quibus decimæ perſolvendæ fuerint, primitus deduci poterunt. Cùm *c* enim in ſignum univerſalis dominii quaſi quodam ſpeciali titulo decimas ſibi Dominus reſervaverit, conſequens eſt ut in prærogativam diſti generalis dominii decimarum ſolutio, cenſuum & tributorum præcedat exactionem: vel ſaltem hi, ad quos cenſus, vel tributa pervenerint, quoniam res cum ſuo tranſit onere, decimas ſolvere per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur.

De omnibus proventibus decima ſolvi debere. h.d.

EAdem *d* ratione conſtitutum eſt, ut non ſolùm de vino & grano, fructibus arborum & hortorum decimæ perſolvi debeant, ſed etiam de pecoribus, de artificibus, negotiationibus, de ipſa etiam militia, & denique de omnibus bonis, & proventibus omnibus, ita ut qui his eas cum integritate ſolvere neglexerint, Eccleſiaſtica diſtrictione percelli debeant.

Omnes tenentur ſolvere decimas, tam Chriſtiani, quàm Iudæi: Iudæi tamen tantùm prædiales tenentur ſolvere, Chriſtiani prædiales, & perſonales. h.d.

ILlud etiam nullam recipit dubitationem, ad ſolutionem earum quemlibet teneri, niſi quis ſpeciali privilegio ab ipſarum præſtatione doceatur exemptus. Vide non ſolùm Chriſtiani, ſed etiam Iudæi tenebuntur. Inter eos tamen illa differentia, quòd fideles ad perſonales & prædiales præſtandas indiſtinctè tenentur: Iudæi verò *e* ad prædiales tantùm, quas ſi recuſent ſolvere, ad ipſas poſſeſſiones renunciandas compellendi erunt, ne fortè hac occaſione Eccleſiæ ſuo jure fraudari valeant.

Monachi regulares, & clerici communiter viventes ſolvunt prædiales decimas, & quòd novale eſt ager de novo redactus ad culturam. hoc dicit.

DE Monachis & regularibus, ſeu clericis communiter viventibus videamus, & ſanè nulla ſinit ratio, ut ab his de laboribus ac nutrimentis propriis decimæ exquæantur: ad prædiales tamen etiam de novalibus, de quibus antea decimæ ſolvebantur, tenebuntur. Eſt autem novale, ager nunc primum proſciſſus, & nuper ad culturam redactus: de quo, quòd aliquando cultus fuerit, memoria non extat.

Decimas ſolvere tenentur Monachi, & alii communiter viventes, etiam de prædiis de novo acquiſitis, & propriis manibus cultis, niſi obſtet aliquod privilegium. h.d.

SEd & ſi iiſdem poſſeſſiones pia fideliũ devotione collatæ fuerint, aut pro monaſteriis de novo fundandis comparatæ, vel quoquo modo recenter acquiſitæ, etiamſi eas propriis manibus aut ſumptibus excolant, nihilominus decimas perſolvent Eccleſiis, quibus ratione ipſorum prædiorum antea ſolvebantur, niſi *f* ſuper hoc ſpeciali jure vel privilegio muniti eſſe probentur.

Privilegium tollitur re judicata & præſcriptione. h.d.

SEd nec ſemper eis privilegium ſuffragabitur, nam ſi res judicata obſiſtat, vel privilegio muniti decimas per quadraginta annorum ſpatium ſolverint, quia liberum ſit unicuique juri proprio renunciare, præſcrip-

a C. parochianos. ext. eo. b d. c. ad Apoſtolica. in fin. c C. paſtoralis officii. ext. eod. tit.

a C. paſtoralis. §. nec pro eo. tit. extr. b C. cum non ſit. [illegible] c C. tua nobis. circa med. eo. tit. ext. d C. ex parte, & c. [illegible] extr. eo. tit. e C. de terris. ext. eo. tit. & c. pen. in fin. eo. [illegible] f C. 2. §. cæterum. eo. tit. in 6.

tione